

Latweeschu Awises.

Nr. 3. Zettortdeena 15ta Janwar 1848.

Sinna par jaunahm gramatahm.

Pee Steffenhagen kunga Zeligawâ warr dab-
buht pirkt:

Luttera masa katkisma mahzibas, isstah-
stias ar pamahzidameem fw. Bibeles wahr-
deem un dseesmu pantineem. Jaunekleem,
kad sawu skoblu abize beigusch, par leelaku
lassischanas gramatu sagahdatas, rakstôs
eespeestas Zeligawâ 1835, farakstias no ne-
laika Salwes mahzitaja J. Braunschweig.

Zik scho gramatinu effam spehjuschi pahrluh-
koht, ta skohlmeistereem un mahzitajeem pee
behrnu mahzibas buhs derriga, jo tanni tee bih-
beles wahrdi irr labbi pehz kabrtas salikti, un
jaunekli, kam weeglas galwas, tahs ir eespehs
galwâ paturreht. Makfa wahkâ eesetas 15 kap.
sudraba.

Rohkas gramatina, fur eeschâ atrohdamas
tahs wajjadsigakas dseemas, luhgschanas un
mahzibas preefsch saldteem un zitteem Lut-
tera draudses lohjekteem, kas pee leelahm
gramatahm ne warr tikt. Nihgâ 1847.
Makstôs eespeesta pee W. S. Häcker, makfa
neeseeta 10 kap. sudr., glehwâ wahkâ eeseeta
15 kap. sudr., stiprâ wahkâ us lihmetu pa-
pibri 20 kap. sudr. (Skattees Latweeschu
awises Nr. I.)

Janwar mehnesis.

Kalenderis skaidri rahda Janwar mehnesi,
schodeen 12to deenu, un esmu jaunam Kalenderu
rakstijam us wahrdu tizzejis, kad winsch to
sacka, kaut ja skattohs pa lohgu us plikko eelu,
us to, ka nekur sneega pee mums ne warr dab-
buht redseht, man patiktahs wairak scho mehnesi
nosaukt November, jeb Salnas mehnesi, jo
mums gan falla, bet seemas zelsch mums newaid.
Bet pasaulê dauds kas irr jatizz, talabb ka stahw
rakstijis, kaut to ar azzî ne warram dabbuht

redseht, ko tas rakstijis wahrds nosihme. Da-
schu fauz par pilskungu, kaut nebs wianna teh-
wam, nebs wiannam pascham kautkad pils naw
bijuse, zittu fauz par brihwihru, kaut winsch
ne drihst nei pakusterees no weetas nohst u. t. j. pr.
Dauds kas irr jatizz, talabb ka stahw rakstijis,
talabbad arri tizzi, ka schodeen 12ta Janwara
deena, talabb ka Kalendera rakstijis to skaidri
tew pasakka.

Wehl tewim irr jatizz, ka wifs kas dsihwo un
kustahs un irr, ka tam irr eesahkums. Ne weena
raddibana, kam nebuhtu eesahkums. Zilwekam
arri irr eesahkums. Tewim un mannim irr eesah-
kums. Bet kâ jelle mehs abbi to eesahkumu effam
nehmuschees? jeb kâ mehs to effam dabbuschi?
Dakteri leelahs to sannaht, un wezzas-mahtes win-
nu gudribai runna pakka, bet es esmu daudskahrt at-
raddis, ka pee teem zeenigeem daktereem un tahm
wezzu-mahtehm irr brihscham leela pahrskatti-
schanahs, talabbad tizzeem labba fw. raksteem.
Zjabs stahsta no tam, ka zilweks irr gaddijes:
X., 8.: „Kungs, tawas rohkas irr manni fa-
„taifijuschas undarrijuschas, kahds es wifsapfahrt
„esmu. Meggi tu manni kâ peenu effi lizzis fa-
„skreet, un kâ feeru lizzis kohpâ saeet. Ar ahdu
„un meefu tu manni effi apgehrbis, ar kaulaem
„un dsihlahm tu manni effi salaidis. Dsihwibu
„un schehlastibu tu mannim effi darrijis, un tawa
„usraudschana pasarga mannu garrû!“ Kad
Maëla sawam wihram Zehkabam usbrehzahs:
Dabbu man behrnus, ja nè tad man jamirst!
Tad Zehkabs apskaites us Maëli jazjija: woi
es par Deewu esmu, kas tew tawus meefas
auglus irr leedsis?! Ja scho walldu saleekam
kohpâ, tad redsam jeb samannam, ka zilweks irr
zehlees no seewas meefas un brihnischfigi no Deewa
tai seewâ fataifijis. Wehl tas rakstis mahza: ka
wihrs un seewa irr weens kauls un weena meefa,

ja nu katrs zilweka behrns irr no seewas dsimnis, un wihrs un seewa irr weens fauls, tad tik jaw no wihra kauleem arri woi dauds, woi mas pee katra zilweka behrna buhs klagt; bet zil pee katra zilweka no tehwa un mahtes kauleem klagt, to neweens zilweks ne warr noswert. Ja tew ar scho gudribu ne peeteef, tad es tew skaidrafu gudribu ne warru doht, jo es nekad pats wehl ne esmu behrnu dsemdejis, bet to skaidri tizzu un sinnu, ka no tehwa un mahtes esmu eefahkumu nehmees. Wehl weenu leetu skaidri sinhu, prohti ka no smirdoscha ahlinga ne warr skaidru uhdeni smelt, un ja tu simts nehfscheem smeltu, kahds tas uhdens tai ahlingi, tahds buhs tas uhdens tais spannods. Tu tad warri no ta uhdena, kas tais spannods sihmeht, kahds tas uhdens tai ahlingi, un no ta ahlinga, kahds tas uhdens buhs, kas no ta ahlinga teef smelts. Tas raksts mahza: ka ne warroht wihga ohgas lassihht no dadscheem, un ne dadschus no wihga kohkeem, un tik jaw ta arri buhs. Ja nu ar mannim schinni leeta effi weena padohma, tad arri tu ne leegfees, ka teem behrneem wajaga tahdeem buht, kahdi tee wezzaki bijuschi, tai leeka, kad tee weens ohtru irr atsinuschees. Ja seewa patlabban mihzitu miltus abra, un tu peenahzis klagt peeleetu drufzin fibrupa, tad man dohmaht ta maife buhs faldena, bet ja tais miltods eebehrfi wehrmeles, tad ta maife buhs ruhfta. Ja peenam buhs fareetetes un tu tai peena eeleeft labbu teefu brandwihna klagt, tad, man dohmaht, tas peens lahga ne faefees jeb ne fareetesees, un buhs tam stipra brandwihna sinakka; ja nu tehwa un mahtes kaulu smadsenes irr dabbujuschas labbi brandwihnâ mirkt, tad jaw gan tee kaulischi, kas no winneem zeltahs, arri buhs drufzin ka maitajuschees? To katrs dakters ne leegfees, faut winsch arri leelitohs labbaki sinnaht, ka behrns pasaulê nahzis, ne ka Zjabs. Bet ja nu ta irr, ka patlabban fazziju, tad warrestim nolemt, no kam tas irr zehlees, ka dauds behrni peedsumst ar dullahm galwahm un paleef ar dullahm galwahm lihds kappu weetas, faut tee sawu galwas dullumu naw zaur tam dabbujuschi istudeereht, kalabb tas kalenderis rahda Zschâ Janwar mehneft

sneegu, faut lihds schodeen wehl sneega zelsch newaid. Winni tahs dullas galwas dabbujuschi, prohti tee behrni, no wezzaku dullahm galwahm. Zalabb ja tawa Kaele tew uspihkt un falka: Dabbu man behrnus, ja ne tad man jamirft! tad ne eij wifs pee skappischa klagt brandwihna pudeli isneimt, un duhschu labbu usdsertes, nedf arri tew buhs sawai Kaelai no schi brandwihna doht dsert. Ta ne darri. Ne turrait pawiffam brandwihnu sawa skappi, bet labbaki cegahdajettes swehto bihbeli, to turrait sawa plauktina un kad zitti laulati draugi pee brandwihna glahses sawu laimi mefle, tad meflejeet juhs to paschu pee swehtas bihbeles. Ja prohteet abbi lassihht, tad lassiet abbi kohpa; ja weens tik probt lassihht, tad lai tas, kas lassihht proht, usschirr Tobijasa grahmatu 8, 3. un lai lassa ta: kad tee diwi, prohti Tobias un Edna, tur bija aisslehgati, tad zehlahs Tobias no gultas un fazzija: „Zellees „mahsin, peeluhghim Deewu, lai tas Kungs „par mums apschelohjabs. Un Tobijas sahze „ta Deewu luhgtees: Elawehts effi tu Deews „muhfu tehwa, un slawehts irr taws swehtais „un augstiitezams wahrds muhschigi. Tahs deb- „besis lai Terwi slawe un wifs taws raddijums. „Tu effi Ahdamu darrijs, un winnam Gewu par „paligu dewis, winna feerdu, winnam par „stiprumu; no teem irr to zilweku dsimmums nah- „zis. Tu effi fazzijis: Tas ne irr labbi to zil- „weku weenu paschu effam, mehs darrifim win- „nam paligu, kas winnam lihds irr. Nu tad, „Kungs, es scho sawu mahfu ne nemmu pehz „mauzibas, bet pehz tawas pateefibas. Pa- „wehli, ka es tohyu apschelohhts un ar winnu „lihds wezzumam usturrehts. Un winna fazzija „lihds ar winnu Amen. Ta apgullahs tee abbi „tai nakfi.“ Un kad juhs schohs wahrds effat las- „fijuschi, tad jums galwa no tahs lassichanas ne paliks dulla un firds ne paliks neschkihsta, ka pee teem laulateem irr, kas ar brandwihnu dohma laimi eegahdatees lauliba.

Tik jaw tu buhfi redsejis, ka dascham behrnam sihme no dsimmuma us meesu irr lista, farkans flekkis waiga, woi bruhns flekkis; zittam spalwains flekkis. Ar tahdu spalwainu flekki kahds

behrns talabb peedsimme, ka mahte, to behrnu appaksch firds nesdama dabbuja nakfti par pelli farautees, kas tai schigli pahf fruchtim pahrtzezeja pahri. Kad behrninsch peedsimme, tam flekktis bija us fruchtim ar pelles spalwahm. — Scho flekfi dakteri ne spehjt atdsiht, kad tee fanahktu trihs wihri pa weenai weetai kohpa gudroht, ka to flekfi no meefas isdsiht. Ja nu mahte nahf leelas bailes woi sabihfchanahs tai laika, kad ta naw weena, tad tahda sabihfchanahs irr ba-liga leeta. Bet redsi! ka behrnam us meefu nahf flekfi no mahtes, ta tam pascham arri nahf flekfi us dwehfeli; schee flekfi tam eedsimst dwehfelē. Dahwid's ja ne wairak fakta 51, 7.: „Naugi, „es esimu eefsch noseedsibas dsemdinahts un manna „mahte irr eefsch grehkeem manni eenehmuse;“ un ne tizzu, ka meh's abbi kohpa buhftim swehtaki pasaulē nahfufchi, ka Dahwid's. Ja nu tawa seewa ne irr weena, ja winna fakfahs ne buht weena, tad sinnams, tu ne warri sinnaht zil winnu irr, woi tur 2 jeb 3 jeb 4 jeb 5 kohpa. Zelgawas Larweefchu draudse preeksch wairak ka 20 gaddeem atpakkal mahte buhtu warrejuse wihram fazzih: es ne esimu weena, bet meh's effam 5 kohpa, jo tai peedsimme tschetri behrni, kas wiffi tschetri arri irr nokristiti un rulli eewilkti, bet pehz ihfa laika atkal wiffi tschetri nomirruschi; tad nu to ne warri sinnaht, woi tawa seewa irr ar wairak ka ar weenu, jeb ar masak ka ar weenu; tewim irr seewas wallobai, ja ta fakfahs ne buht weena, jatizz, itt ka Kalenderas rakstijam, kad schis fakta: dauds sneega, kaut sneega newaid. Tewim jatizz tawai seewai, kaut winna pahrfattitohs eefsch mehneschu skaitifchanas wairak, ne ka frohdsineeks, kad tas ar krihtu us durwim tahs brandwihna glahses eefihme, ko pee winna us parradu effi isdsehris; tewim jatizz sawai seewai, bet ja nu winnai teefcham tizzi, ka ta newaid weena, tad tew ne buhs gruhfti fopraft, ka ta patte leeta, kas irr mahtes affinis, tai paschaj leetai arri wajaga behrna affinis buht. Ja nu mahtes affinis irr pilnas no eenaidibas, dusmibas, bahrfchanahs, no skaudibas, neschkibstibas, beskaunibas, burwibas, kildas, pilnas ar fahribu jagt un melloht un peewilt un peeckrahpt

u. t. j. pr., tad tew ne buhs gruhfti samanniht, ka tahs behrna affinis, kas nemmahs eefakhtumu un usturru no mahtes affinin, arri no schihm teizamahm leetahm labbu teefinu eedabbuhs. Warr buht to buhfti pat's pee fewim atraddis, ka kaschis peelihp; ka nu weena meefas flimmiba lihpe ohtrai meefas flimmibai flahf, tapatt arri ar tahm dwehfesles flimmibahm, ihpaschi schih's peelihp behrnam no mahtes, ja schee naw wehl arschkirti weens no ohtra, prohti mahte no behrna.

Ja schi awifchu lappina eeflihftu seewas roh-kas, kas newaid weena, tad es tai gribbu wiffu-papreeksch labbu padohmu doht, un pehz arri winnas wihram wahrdinus fazzifchu, kas tam buhs derrigi galwa paturrecht, un pehz tam darriht un dsihwoht. — Irr mannim daudsfrej atgaddijees, kad seewa weenu un ohtru deenu eefsch behrnu raisehm, un ta wezza-mahte welti fewi un seewu irr mohzijuse, ka tad atfubtijufchi mahz-itajam pakkal, lai ta seewa, eefam ta mirtu, papreekschu ar Deewu dabbutu falihdsimatees. Tas naw us kaunu. Bet es tewim seewa! dohschu jo labbaku padohmu. Ne gaidi, kamehr wezza-mahte bes padohma palikkuse, pee tawas gults apsehdufees, ne gaidi lihds schim laikam ar Deewu falihdsimatees, bet falihdsinajees ar Deewu un ar sawu turaku jaw pee laika. Sekullees wairak eefsch swehtahm dohmahm; un ja tew irr pagruhta galwa un tew ne peeteek ar tawu dseefmu grahmatu, tad eegahdajees to pehrlu-rohtu jeb luhgfschanas grahmatu no Rundiisus, fur daschadas aishuhgfschanas un swehtas nopuhfchanas tahdahm feewahm, kam bailiga stunda gaidama, irr farakstias. Ja tu eefsch swehtahm dohmahm stipri turrees, tad warr zerrecht, ka tawas affinis kluhs schkibstias no meefu un azzu fahribas, un schi leeta tawam behrnam warr lohti labbuma eet. Sargees schinni laika ar blehnu leetahm darbotees, ar drehbju lepnibu, ar pasaul'es preekeem; tu jaw ne finni, zil flahftu tawa stundina tewim atnahfufe!

Plaschaku padohmu dohschu wihram. Ja tawa seewa naw weena, tad ne peemirfti, ka tebe ta naw weena, bet ka winnu irr diwi jeb wairak ka diwi, un ko tu schaj weenai, prohti tai seewai

darri, to tu darri zitteem arri libds. Nemsimtä: ja tu to seewu lemno, lahdi, fitti, tad ta lemmoschanahs, tee lahsti, tee fitteeni aiskerr arri to behrnu. Bet leez labbi wehki jeb ohmä: beyrns appafsch mahtes firds buhdams wehl irr lohti glehws, minsch tahdu fitteenu ne warr panest, fahdu mahte weffaläs deenäs warr buht irr radduse no tewim nest. Tu warri ar weenu wahrdu, ne wehl ar fitteeni, behrnu nokaut. Talabb waldees. Waldi mutti un waldi rohku. Buht flepfawa sawam pascham behrnam, tas irr breefmigs un negantigs grehks. Slepflawa to debbesu walstibu ne warr eemantohht, un nokauta dsihwiba naw atfal atdabbujama. Seewa tahdäs deenäs buhdama irr gruhtäs deenäs; tai jazeesch leelas sahpes un jareds leels gruhtuns, talabb pazee-tees ar lehnu prahtu. Ne kaitini, ne turrini winnu, bet greesch tai zellu, ja ta ar saruhguschu waigu tew nahf prettin; ja ta tew fahdu wahrdu fakka, kas tew naw patihfams klausitees, tad panests scho wahrdinu, tu par scho wahrdinu arri justament ne mirsi un no sawa gohda talabbad ne iskrittisi. Ja winna weffeläs deenäs tew bijuse paklausiga, mihliga, kohpiga, ar zitteem faderriga un tu manni, ka winna pawissam sawada tew palikkuse, ka ta nemmahs sawu galwu, ka ta naw wairs tik pazeetiga, tad ne fakki: pagg'es tew mahzischu! bet nogaidi 7 woi 8 mehneschus, un kad tas behrs buhs peedsumnis, tad buhs tew atfal ta patte labba seewina, fahda papreekschu tewim bijuse, un juhs dsihwofeet jo prohjam gohdigi un laimigi lauliba. Ja tu effi eereibis, tad luhdsams fargees no seewas, wairak ne ka mehtatajs no flehts-waggares, jo ka jaw fazziju, tu warri ar sawu mutti palikt par zilweka behrna flepfawu. Un no flepfawas darbeem lai Deews tewi pasarga. — Tapatt ja tew kahdas dusmas us firdi, tad iseij us plazzi un nosplaujees trihs reis blakkam; schi leeta derroht; jeb usschnauz tabaku, ja buhsi 3 reis schkaudejis, tad dusmas buhs pahrgahjuschas. Irr tew leeli firdehsti un

behdas, tad aplinfus to walloodu laidi gar seewas aufim, un nosfattees no winnas azzim, woi winna tahs behdas warrehs panest. Ne schkeeti, ka tas prett tarwu wihra gohdu buhs, palikt appafsch seewas, neba to darri tahs seewas pehz, tu jaw to darri sawa Deewa pehz, kas tak ar tewim deesgan pazeeschahs; nahks ta stunda, fur seewa paliks atfal appafsch tewim. Lai Deews tew palihds!

W. P.

(Zurplittam wairat.)

Teefas fluddinaschanas.

Wissi tee, kam fahdas parradu prassischanas buhtu pee tahs mantas ta nomirruscha Pommuschas zimmermanna Zehkab Nagauski, tohp usaizinati, libds 10tu Webruar 1848 ar sawahm prassischanam scheit usdohstees, jo wehlah ne weenu wairs ne klausih. Pommuschas pagasta teefa, tai gta Dezember 1847. I

(Nr. 68.)

Zahn Zschiffte, pag. wezzakajs.

J. Lust, pag. teefas ffrhweris.

Krohna Greenwaldes pagasta teefa zaur scho sinnamu darra, ka katram, kas pee winnas fahdas darrischanas labbad teefas deenä gribb peenemts kluht, no rihta agri un wiswehlah pulksten gnös jaatnahf; jo wehlah nahkuschus newalkas pehz ne warrehs peenent, talabb ka teefas sawas sehdeschanas tikkai libds pulksten 2 pehz pufsdweenas turrehs. Sahlite, tai 2tra Janwar 1848. 3

(Nr. 2.)

Pagasta wezzakajs Zehkab Moshsteneel. Teefas ffrhweris Henko.

Zittas fluddinaschanas.

Lai 7ta Webruar 1848 taps Buklaischumuischa (Jockenhof) mahju weeta, ar labbeem leeleem lauqeem un pilnigu seena- un gannibu-pahrtikschanu, us 12 gaddeem wairaksohlitajeem us arrenti isdohhta. Peederrigas sinnas warr dabhuht pee Baron Behr kunga Krohna Deguhnes-muischa, ka arri pee Buklaischumuischas waldischanas. I

Lai 30ta Janwar f. g. taps Lindeumuischa pee pagasta teefas tschetri krohgi, prohti: muischas-krohgs un Talkes-krohgs ar dahrseem un plawahm, Lunu-krohgs un Rohbeschu-krohgs ar dahrseem, arramu semmi un plawahm, wairaksohlitajeem us arrenti isdohhti, un tohp zaur scho tee arrentes-nehmeji usaizinati, nolifta terminä scheit sanahft. 3

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas puffes: Hofrath de la Croix.

No. 21.